

УДК 378:37.091.3:004:159.9

DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-2196-2026-1-31-5>

Н. П. ВОЛКОВА,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри психології та педагогіки,
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (м. Дніпро, Україна)
<https://orcid.org/0000-0003-1258-7251>

О. В. ЛЕБІДЬ,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології та педагогіки,
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (м. Дніпро, Україна)
<https://orcid.org/0000-0001-6861-105X>

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ: ВІД ІМІТАЦІЇ ДО ПЕДАГОГІЧНО ОСМИСЛЕНОЇ ПРАКТИКИ

У статті розглянуто проблему формування soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю в умовах цифровізації освіти, що набуває особливої актуальності в контексті соціальної нестабільності, воєнного стану та трансформації сучасного освітнього середовища. **Метою** статті є теоретичне обґрунтування проблеми формування soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю в умовах цифровізації освіти та розроблення концептуальної моделі цього процесу з урахуванням ризиків його декларативності й імітаційності. Визначено такі **завдання**: проаналізувати міжнародні та українські наукові підходи до трактування soft skills; уточнити сутність і структуру гнучких навичок у контексті професійної підготовки фахівців соціального профілю; охарактеризувати вплив цифровізації освіти на процес формування soft skills; виявити ризики імітаційності та формалізації формування гнучких навичок у цифровому освітньому середовищі; обґрунтувати концептуальну модель формування soft skills у майбутніх фахівців в умовах цифровізації освіти. У дослідженні використано комплекс теоретичних **методів**: аналіз наукової літератури – для уточнення сутності поняття soft skills та визначення основних підходів до їх формування; порівняння й узагальнення – для зіставлення міжнародних та українських наукових позицій щодо розвитку гнучких навичок у вищій освіті; систематизацію – для виокремлення ключових компонентів soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю; теоретичне моделювання – для розроблення концептуальної моделі формування soft skills в умовах цифровізації освіти; інтерпретацію – для обґрунтування педагогічних можливостей і ризиків цифрового освітнього середовища у формуванні гнучких навичок. У **результаті** дослідження запропоновано концептуальну модель формування soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю, що ґрунтується на взаємодії цільово-змістового, процесуально-діяльнісного та рефлексивно-оцінювального рівнів. Визначено, що ефективне формування гнучких навичок можливе за умови переходу від технологічно орієнтованого до педагогічно осмисленого проектування освітнього процесу, у центрі якого перебувають діяльність, взаємодія та рефлексія здобувачів освіти. У статті окреслено можливості практичного застосування запропонованої моделі в системі вищої освіти, зокрема під час проектування освітніх програм, використання активних та інтерактивних методів навчання, кейсів, симуляційних практик і цифрових інструментів колаборації.

Ключові слова: soft skills, гнучкі навички, професійна підготовка, майбутні фахівці соціального профілю, цифровізація освіти, освітнє середовище, компетентнісний підхід, педагогічне моделювання, рефлексія, колаборативне навчання

Постановка проблеми. Упродовж останнього десятиліття цифровізація освіти набула статусу одного з ключових векторів трансформації освітніх систем, що супроводжується зміною не лише технологічних інструментів навчання, а й переосмисленням його цілей, змісту та результатів. В умовах воєнного стану в Україні, соціальної нестабільності та зростання невизначеності роль освіти як ресурсу адаптації, стійкості та професійної мобільності суттєво посилюється.

Сучасні вимоги до підготовки фахівців, зокрема соціального профілю, відображені у низці нормативно-правових документів, що визначають стратегічні орієнтири розвитку вищої освіти. Зокрема, у Законі України «Про вищу освіту» [Закон України «Про вищу освіту», 2024] наголошується на необхідності формування компетентностей, які забезпечують здатність до критичного мислення, комунікації, адаптивності та навчання впродовж життя. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки [Кабінет Міністрів України, 2022] акцентує увагу на розвитку цифрових компетентностей, гнучких навичок, індивідуальних освітніх траєкторій та інтеграції цифрових технологій у професійну підготовку фахівців. У цьому контексті особливого значення набуває формування *soft skills*, які є важливою умовою ефективного професійної діяльності у складних, динамічних і невизначених соціальних середовищах.

Активне впровадження цифрових технологій у вищу освіту змінює характер професійної підготовки майбутніх фахівців соціального профілю та актуалізує проблему розвитку комунікативності, емоційної включеності, здатності до співпраці, рефлексії та міжособистісної взаємодії в цифровому освітньому середовищі. За умов поширення змішаного, дистанційного та онлайн-навчання особливої уваги потребує проблема ефективного формування *soft skills*, оскільки використання цифрових інструментів саме по собі не забезпечує розвитку гнучких навичок і потребує відповідного педагогічного обґрунтування й організаційно-методичного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування гнучких навичок (*soft skills*) у системі вищої освіти останніми роками перебуває у фокусі міжнародних наукових досліджень, що пов'язано зі зміною вимог ринку праці, цифровізацією суспільства та трансформацією професійних ролей. У сучасних зарубіжних дослідженнях *soft skills* розглядаються як комплекс соціально-комунікативних, когнітивних і саморегуляційних характеристик, що забезпечують ефективність професійної діяльності, професійну адаптивність та конкурентоспроможність фахівця в умовах невизначеності [Adeoye & Jimoh, 2023; Jimoh & Aziz, 2020; Wordu & John, 2024; Wordu & Nnadiyeze, 2023]. Дослідники наголошують на взаємозв'язку рівня сформованості *soft skills* із професійною успішністю, здатністю до працевлаштування та ефективністю міжособистісної взаємодії випускників.

У сучасних зарубіжних дослідженнях проблема формування *soft skills* у системі вищої освіти розглядається у контексті кількох основних аспектів: розвитку гнучких навичок у процесі професійної підготовки, відповідності результатів навчання очікуванням роботодавців, визначення найбільш значущих груп *soft skills* та оцінювання рівня їх сформованості [Andrews & Higson, 2008; Cimatti, 2016; Villegas, 2024; Hurrell, 2015]. Водночас дослідники звертають увагу на наявність розриву між вимогами сучасного професійного середовища та реальними можливостями освітніх практик щодо ефективного формування гнучких навичок у здобувачів вищої освіти.

Значну увагу в сучасних наукових працях приділено теоретичному обґрунтуванню структури *soft skills* та педагогічних умов їх розвитку. Науковці розглядають гнучкі навички як стратегічні компетентності XXI століття, формування яких потребує інтеграції діяльнісних, міждисциплінарних і рефлексивних підходів [Ashford, 2019; Boyce, Reingold & Testa, 2020; Deming, 2017; Деєра & Seth, 2013; Green, 2015; Green-Weir, Anderson, & Carpenter, 2021; Pham & Dao, 2020]. Дослідники одностайні в тому, що традиційні освітні моделі, орієнтовані переважно на засвоєння знань, є недостатніми для розвитку таких навичок, як комунікація, співпраця, критичне мислення та адаптивність.

У сучасних дослідженнях окрема увага приділяють впливу цифровізації освіти на формування *soft skills*. М. Чінке (M. Cinque) і С. Кіппельс (S. Kippels) зазначають, що використання цифрових технологій, онлайн-навчання та інтерактивних платформ створює нові можливості для розвитку автономії, колаборації й саморегуляції здобувачів освіти,

однак не забезпечує автоматичного формування гнучких навичок без відповідного педагогічного проектування освітнього процесу [Cinque & Kippels, 2023]. Дослідники наголошують, що інтеграція цифрових інструментів має супроводжуватися трансформацією традиційних дидактичних моделей і переходом до активних, інтерактивних та практико-орієнтованих форм навчання.

Як висновок, у міжнародному науковому дискурсі *soft skills* розглядають як важливий складник професійної підготовки фахівця, розвиток якого потребує переорієнтації освітнього процесу на діяльнісні, інтерактивні та практико-орієнтовані моделі навчання. Водночас проблема формування гнучких навичок в умовах цифровізації освіти актуалізує необхідність пошуку ефективних педагогічних підходів до їх розвитку та оцінювання.

В українській науковій традиції проблему формування гнучких навичок розглядають переважно у контексті компетентнісного підходу, модернізації змісту професійної підготовки й розвитку особистості майбутнього фахівця. В. Ковальчук наголошує, що *soft skills* стають важливою умовою професійної успішності та адаптивності фахівця в умовах динамічних соціальних і професійних змін. Зокрема, підкреслюється їх значущість для педагогічної діяльності, оскільки вони забезпечують здатність до ефективної взаємодії, комунікації, командної роботи та професійної самореалізації [Ковальчук, 2023, с. 44].

Українські науковці розглядають *soft skills* як багатокомпонентне утворення, у структурі якого виокремлюють соціально-комунікативні, когнітивні та особистісно-рефлексивні компоненти; багатовимірна система комунікативних, емоційних і поведінкових умінь, які впливають на ефективність міжособистісної взаємодії, саморозвитку та професійної діяльності [Синиця, 2023]. Отже, у сучасних українських дослідженнях *soft skills* розглядають як складне інтегративне утворення, що поєднує комунікативні, когнітивні, емоційно-регулятивні та особистісно-рефлексивні характеристики, необхідні для ефективної професійної діяльності та міжособистісної взаємодії.

Окрема увага в сучасних українських дослідженнях приділяється визначенню критеріїв і показників сформованості *soft skills*, що свідчить про посилення діагностичного та практико-орієнтованого підходів до вивчення цієї проблеми [Гаврищук та ін., 2024]. Водночас розвиток гнучких навичок дослідники інтерпретують як важливий складник професійної компетентності фахівця, який забезпечує ефективну реалізацію професійної діяльності в умовах соціальної взаємодії, невизначеності та необхідності швидкої адаптації до змін [Помилуйко, 2020].

У сучасних дисертаційних працях проблему розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців розглядають крізь призму інтеграції цифрових технологій, активних методів навчання та формування соціально значущих якостей особистості, що змістово співвідноситься з концептом *soft skills*. Також у цих працях також підкреслюється необхідність розвитку гнучких навичок в умовах невизначеності, кризових трансформацій суспільства, воєнного стану та цифровізації освіти, що посилює значущість педагогічного забезпечення цього процесу в системі професійної підготовки майбутніх фахівців [Боднарчук, 2025; Назмієв, 2023].

Отже, в українській науковій думці *soft skills* розглядають як важливий складник професійної компетентності майбутнього фахівця, що поєднує комунікативні, когнітивні, емоційно-регулятивні та особистісно-рефлексивні характеристики. Дослідники акцентують увагу на необхідності їх цілеспрямованого формування, визначення критеріїв оцінювання та інтеграції у професійну підготовку здобувачів освіти.

Водночас аналіз міжнародних та українських наукових досліджень засвідчує, що проблема формування *soft skills* майбутніх фахівців соціального профілю в умовах цифровізації освіти потребує подальшого теоретичного й педагогічного осмислення. Попри наявність праць, присвячених сутності, структурі та значущості гнучких навичок, недостатньо розкритими залишаються питання їх реального, а не декларативного формування у цифровому освітньому середовищі. Особливої уваги потребує обґрунтування такої моделі освітнього процесу, яка б забезпечувала розвиток *soft skills* через діяльність, взаємодію, рефлексію та педагогічно доцільне використання цифрових інструментів.

Метою статті є теоретичне обґрунтування проблеми формування *soft skills* у майбутніх фахівців соціального профілю в умовах цифровізації освіти та розроблення концептуальної моделі цього процесу з урахуванням ризиків його декларативності й імітаційності.

Методи дослідження. Задля досягнення мети дослідження використано комплекс теоретичних методів: аналіз наукової літератури – для уточнення сутності поняття soft skills та визначення основних підходів до їх формування; порівняння й узагальнення – для зіставлення міжнародних та українських наукових позицій щодо розвитку гнучких навичок у вищій освіті; систематизацію – для виокремлення ключових компонентів soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю; теоретичне моделювання – для розроблення концептуальної моделі формування soft skills в умовах цифровізації освіти; інтерпретацію – для обґрунтування педагогічних можливостей і ризиків цифрового освітнього середовища у формуванні гнучких навичок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне осмислення проблеми формування soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю потребує виходу за межі їх традиційного трактування як сукупності окремих особистісних або поведінкових характеристик. У контексті цифровізації освіти soft skills доцільно розглядати як інтегративний психолого-педагогічний конструкт, що забезпечує ефективну взаємодію, саморегуляцію, прийняття рішень і адаптацію особистості у складних соціальних середовищах.

З огляду на специфіку професійної діяльності фахівців соціального профілю, гнучкі навички виконують не допоміжну, а системотвірну функцію, оскільки саме вони забезпечують якість професійної взаємодії, ефективність допомоги, здатність до емпатії, рефлексії та відповідального прийняття рішень у ситуаціях невизначеності. У цьому контексті soft skills виступають не лише результатом освітнього процесу, а й умовою професійного становлення особистості.

Аналіз наукових підходів дозволяє виокремити кілька ключових вимірів гнучких навичок, які набувають особливої значущості в умовах цифровізації освіти. Перший – комунікативно-інтерактивний, що охоплює здатність до міжособистісної взаємодії, ведення діалогу, конструктивного вирішення конфліктів і роботи в команді. Другий – когнітивно-регулятивний, пов'язаний із критичним мисленням, здатністю до аналізу інформації, прийняття рішень і саморегуляції. Третій – емоційно-рефлексивний, що включає емоційний інтелект, емпатію, здатність до самоусвідомлення та рефлексії власної діяльності. Саме взаємодія цих компонентів забезпечує цілісність soft skills як складного особистісного утворення.

Водночас цифровізація освіти істотно трансформує умови формування зазначених навичок. З одного боку, цифрові освітні середовища створюють нові можливості для розвитку гнучких навичок завдяки використанню інтерактивних платформ, колаборативних інструментів, симуляційних технологій та змішаного навчання. Вони дозволяють моделювати професійні ситуації, забезпечують доступ до різноманітних джерел інформації, стимулюють самостійність і відповідальність здобувачів освіти.

З іншого боку, цифровізація містить низку ризиків, які можуть ускладнювати або навіть деформувати процес формування soft skills. Зокрема, зменшення безпосередньої міжособистісної взаємодії призводить до спрощення комунікативних практик, редукції емоційної складової спілкування та формалізації взаємодії. У цифровому середовищі комунікація часто набуває фрагментарного, асинхронного характеру, що обмежує можливості розвитку емпатії, невербальної чутливості та глибинного розуміння іншого.

У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема імітаційності формування soft skills, яку доцільно розглядати не лише як дидактичний недолік, а як системне явище сучасної освіти, пов'язане з розривом між інноваційною риторикою та реальною педагогічною практикою. Використання сучасних цифрових інструментів саме по собі нерідко інтерпретується як індикатор інноваційності освітнього процесу, однак не завжди супроводжується зміною його змісту, методів і педагогічної логіки. У результаті відбувається підміна: замість реального розвитку гнучких навичок спостерігається їх формальне декларування або імітація через виконання окремих навчальних завдань, що не забезпечують глибинних особистісних змін.

Імітаційність у розглядуваному випадку виявляється як відтворення зовнішніх ознак діяльності, пов'язаної з формуванням soft skills (робота в групах, обговорення, проєктні завдання), без залучення внутрішніх механізмів їх становлення – рефлексії, емоційного проживання досвіду, усвідомленого прийняття рішень. Такий підхід створює ілюзію

сформованості гнучких навичок, що корелює з висновками зарубіжних досліджень стосовно розриву між задекларованими освітніми результатами та реальними компетентностями випускників [Hurrell, 2015; Cimatti, 2016].

Причини такої ситуації мають комплексний характер. По-перше, у багатьох освітніх програмах soft skills залишаються на рівні задекларованих результатів навчання без чітко визначених механізмів їх формування та оцінювання, що підтверджується результатами системних оглядів [Jimoh & Aziz, 2020; Villegas, 2024]. По-друге, цифрові технології часто інтегрують у традиційну дидактичну модель без її сутнісної трансформації, що обмежує їх потенціал і узгоджується з висновками щодо необхідності зміни педагогічного дизайну при впровадженні цифрових інструментів [Cinque & Kippels, 2023]. По-третє, недостатньо враховується специфіка професійної діяльності фахівців соціального профілю, яка потребує високого рівня емоційної залученості, міжособистісної взаємодії та ситуаційно обумовленого прийняття рішень.

Висновуємо, що імітація формування soft skills постає як наслідок домінування формально-інноваційних практик над педагогічно обґрунтованими стратегіями навчання.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що ефективне формування soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю в умовах цифровізації освіти можливе лише за умови переходу від технологічно орієнтованого підходу до педагогічно осмисленого проектування освітнього процесу, у центрі якого перебуває активна діяльність здобувача, його взаємодія з іншими та рефлексія власного досвіду. Саме такий підхід дозволяє подолати розрив між інноваційною риторикою та реальною освітньою практикою і забезпечити не імітаційне, а змістовне формування гнучких навичок.

З метою подолання розриву між декларативним і реальним формуванням гнучких навичок доцільно розглядати цей процес як цілісну систему, що поєднує змістові, процесуальні та результативні компоненти.

На рис. 1 подано концептуальну модель формування soft skills, яка потребує подальшої конкретизації з урахуванням професійної специфіки підготовки майбутніх фахівців соціального профілю.

Рис. 1. Концептуальна модель формування soft skills у майбутніх фахівців в умовах цифровізації освіти (Концептуальна модель була візуально розроблена з використанням генеративного штучного інтелекту [OpenAI, 2026] на основі теоретичної бази, розробленої авторами. Автори перевірили і затвердили структуру)

Модель ґрунтується на ідеї, що ефективне формування гнучких навичок можливе лише за умови узгодження трьох взаємопов'язаних рівнів: цільово-змістового, процесуально-діяльнісного й рефлексивно-оцінювального. Цільово-змістовий рівень визначає спрямованість формування soft skills як інтегрованого результату професійної підготовки. Він включає орієнтацію на розвиток комунікативних, когнітивних та емоційно-рефлексивних компонентів; урахування специфіки професійної діяльності фахівців соціального профілю; інтеграцію soft skills у програмні результати навчання не формально, а як наскрізний освітній результат.

Процесуально-діяльнісний рівень відображає механізми реалізації моделі та передбачає: використання активних і інтерактивних методів навчання (кейс-метод, проєктна діяльність, рольові та симуляційні практики); організацію колаборативної взаємодії у цифровому середовищі; моделювання професійно орієнтованих ситуацій; поєднання онлайн- та офлайн-форм взаємодії (змішане навчання). Саме на цьому рівні закладено ключову умову переходу від імітації до реального формування soft skills – включення здобувача освіти в діяльність, що потребує їх застосування, а не лише декларування.

Рефлексивно-оцінювальний рівень забезпечує усвідомлення та вимірювання результатів формування soft skills і включає: розвиток рефлексії як здатності до самоаналізу та самокорекції; застосування формувального оцінювання; використання критеріїв і показників сформованості soft skills; залучення самооцінювання та взаємооцінювання.

Центральним елементом моделі є *педагогічно осмислене цифрове освітнє середовище*, яке не лише забезпечує доступ до технологій, а й виступає простором взаємодії, діяльності та рефлексії.

Запропонована концептуальна модель формування гнучких навичок має узагальнений (інваріантний) характер і потребує інтерпретації з урахуванням галузевої специфіки професійної підготовки, відображаючи базову логіку їх розвитку незалежно від професійного контексту. Водночас у контексті підготовки майбутніх фахівців соціального профілю її змістове наповнення набуває специфічних характеристик, зумовлених особливостями професійної діяльності у сфері «людина – людина». Зокрема, ключові soft skills (комунікація, емпатія, командна взаємодія, емоційна регуляція, прийняття рішень у складних ситуаціях) розглядаються не лише як універсальні навички, а як професійно значущі якості, що забезпечують ефективну взаємодію з різними категоріями клієнтів, здатність працювати в умовах невизначеності, кризових станів та високого емоційного навантаження.

У цьому аспекті цільово-змістовий компонент моделі конкретизується через орієнтацію на соціально-психологічну проблематику, процесуально-діяльнісний – через використання кейсів, наближених до реальних ситуацій соціальної роботи та психологічної допомоги, а рефлексивно-оцінювальний – через акцент на розвитку професійної рефлексії, етичної чутливості та здатності до саморегуляції. Таким чином, універсальна структура моделі поєднується з її професійно орієнтованою інтерпретацією, що забезпечує її адаптивність до підготовки фахівців соціономічного профілю в умовах цифровізації освіти.

Запропонована модель формування soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю в умовах цифровізації освіти має потенціал практичного застосування в системі вищої освіти, зокрема під час проєктування освітніх програм, розроблення навчальних дисциплін і організації освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу. Її апробація може здійснюватися через інтеграцію в зміст професійно орієнтованих дисциплін, впровадження активних та інтерактивних методів навчання, використання кейсів, симуляційних практик, проєктної діяльності та цифрових інструментів колаборації.

Модель може бути використана як методологічна основа для конструювання освітнього середовища, у якому формування soft skills забезпечується не епізодично, а системно – через включення здобувачів освіти у діяльність, що передбачає реальне застосування комунікативних, когнітивних і емоційно-рефлексивних навичок. Особливо ефективним є її застосування у межах змішаного навчання, де поєднання онлайн- та офлайн-взаємодії створює умови для розвитку як цифрової, так і міжособистісної компетентності.

Практична реалізація моделі передбачає також використання формувального оцінювання, самооцінювання та взаємооцінювання, що дозволяє відстежувати динаміку

розвитку soft skills і забезпечує зворотний зв'язок у процесі навчання. Це відкриває можливості для її застосування не лише в освітньому процесі, а й у системі внутрішнього забезпечення якості освіти, зокрема при оцінюванні досягнення програмних результатів навчання.

Водночас запропонована модель може слугувати основою для подальших емпіричних досліджень, спрямованих на перевірку ефективності різних педагогічних стратегій формування soft skills, а також для розроблення інструментарію їх діагностики та оцінювання. Її впровадження сприятиме переходу від декларативного проголошення значущості гнучких навичок до їх реального формування як ключового результату професійної підготовки майбутніх фахівців соціального профілю.

Висновки. У статті доведено, що формування гнучких навичок (soft skills) у майбутніх фахівців соціального профілю набуває особливої значущості в умовах цифровізації освіти та соціальної нестабільності, оскільки ці навички забезпечують здатність до ефективної професійної взаємодії, адаптації та прийняття рішень у складних і невизначених ситуаціях. Установлено, що у сучасному науковому дискурсі soft skills інтерпретуються як інтегративний конструкт, що охоплює комунікативні, когнітивні та емоційно-рефлексивні компоненти, однак їх впровадження в освітній процес часто має декларативний характер і не супроводжується системним педагогічним забезпеченням. Виявлено суперечність між інноваційною риторикою цифровізації освіти та реальними практиками формування soft skills: використання цифрових технологій не завжди забезпечує розвиток гнучких навичок і в ряді випадків призводить до їх імітації через формалізацію освітньої взаємодії. Обґрунтовано, що ефективне формування soft skills можливе за умови переходу від технологічно орієнтованого до педагогічно осмисленого підходу, який передбачає включення здобувачів освіти в діяльність, що потребує застосування гнучких навичок, організацію колаборативної взаємодії та розвиток рефлексії. Запропоновано концептуальну модель формування soft skills у майбутніх фахівців соціального профілю, яка базується на єдності цільово-змістового, процесуально-діяльнісного та рефлексивно-оцінювального рівнів і дозволяє подолати розрив між задекларованими освітніми результатами та реальною практикою їх досягнення. Відтак, проблема формування soft skills виходить за межі технологічного забезпечення освіти і набуває статусу педагогічної та світоглядної проблеми.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробленні діагностичного інструментарію оцінювання рівня сформованості soft skills, а також в емпіричній перевірці ефективності запропонованої моделі в умовах різних освітніх середовищ.

Список використаних джерел

Боднарчук, В. В. (2025). *Формування соціальних та професійно важливих якостей майбутніх фахівців цивільного захисту у студії акторської майстерності* [Дис. д-ра філософії, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності]. Львів.

Гавришук, М. М., Рудишин, С. Д., & Осокіна, Ю. С. (2024). Оцінювання сформованості soft skills у майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Інноваційна педагогіка*, 78 (1), 35–41. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/78.1.6>

Закон України «Про вищу освіту». (2024). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Кабінет Міністрів України. (2022). *Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки*. Відновлено з <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>

Ковальчук, В. (2023). Розвиток гнучких навичок педагогічних працівників в умовах суспільних трансформацій. У *Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному освітньому середовищі*: Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (рр. 43–63). Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля.

Назмів, А. О. (2023). *Формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти у процесі діяльності органів студентського самоврядування* [Дис. д-ра філософії, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»]. Полтава.

Помилюйко, В. Ю. (2020). *Психологія розвитку ключових компетентностей у дорослому віці* [Дис. д-ра психол. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова]. Київ.

Синиця, А. (2023). Soft skills: сутність поняття, структура, види та їх місце в освітньому процесі. У *Current scientific opinions on the development of current education: Abstracts of XXIV International Scientific and Practical Conference* (pp. 189–192). Milan, Italy: European Conference.

Adeoye, M.A., & Jimoh, H.A. (2023). Problem-solving skills among 21st-century learners towards creativity and innovation ideas. *Thinking Skills and Creativity Journal*, 6 (1), 52–58. <https://doi.org/10.23887/tscj.v6i1.62708>

Andrews, J., & Higson, H. (2008). Graduate employability: 'Soft skills' versus 'hard' business knowledge: a European study. *Higher Education in Europe*, 33 (4), 411–422. <https://doi.org/10.1080/03797720802522627>

Ashford, E. (2019, January 16). *Employers stress need for soft skills*. Community College Daily. Retrieved from <https://www.ccdaily.com/2019/01/employers-stress-need-soft-skills/>

Boyce, A., Reingold, H., & Testa, K. (2020). *Soft skills activities: Fostering necessary skills for college and career success*. Vero Beach, FL: Athena Scholastic.

Cimatti, B. (2016). Definition, development, assessment of soft skills and their role for the quality of organizations and enterprises. *International Journal for Quality Research*, 10 (1), 97–130. <https://doi.org/10.18421/IJQR10.01-05>

Cinque, M., & Kippels, S. (2023). *Soft skills in education: The role of the curriculum, teachers, and assessments*. Sharjah, United Arab Emirates: Regional Center for Educational Planning. Retrieved from https://rcepunesco.ae/cms/Studies/05_Soft_Skills_in_Education_RP_EN.pdf

Deepa, S., & Seth, M. (2013). Do soft skills matter? Implications for educators based on recruiters' perspectives. *IUP Journal of Soft Skills*, 7 (1), 7–20.

Deming, D. (2017). The value of soft skills in the labor market. *NBER Reporter*, 4, 7–11.

Green, G. (2015). *Leadership and soft skills for students*. Ohio, USA: Dog Ear Publishing.

Green-Weir, R., Anderson, D., & Carpenter, R. (2021). Impact of instructional practices on soft-skill competencies. *Research in Higher Education Journal*, 40, 1–20. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1296471.pdf>

Hurrell, S. A. (2015). Rethinking the soft skills deficit blame game. *Human Relations*, 69 (3), 605–628. <https://doi.org/10.1177/0018726715591636>

Jimoh, J. B., & Aziz, A. B. A. (2020). A systematic review on soft skills development among graduates. *European Journal of Social Sciences*, 6 (1), 43–58. <https://doi.org/10.37134/ejoss.vol6.1.6.2020>

OpenAI (2026). Концептуальна модель формування soft skills у майбутніх фахівців в умовах цифровізації освіти. ChatGPT. Відновлено з <https://chat.openai.com/>

Pham, A. T. V., Dao, H. T. T. (2020). The importance of soft skills for university students in the 21st century. In *ICAAI '20: Proceedings of the 4th International Conference on Advances in Artificial Intelligence*, 97–102. <https://doi.org/10.1145/3441417.3441430>

Villegas, C. (2024). A systematic review of research on soft skills for employability. *Advanced Education*, 12 (25), 200–212. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.314064>

Wordu, J. A., & Nnadiyeze, G. C. (2023). Vocational education and digital literacy: Panacea for sustainable development. *Journal of Education in Developing Areas*, 31 (2), 141–153.

Wordu, J. A., & John, I. (2024). Soft skills development in higher education: a pathway to graduate employability. *World Journal of Innovation and Modern Technology*, 8 (4), 129–139. <https://doi.org/10.56201/wjimt.v8.no4.2024.pg129.139>

References

Adeoye, M. A., & Jimoh, H.A. Problem-solving skills among 21st-century learners towards creativity and innovation ideas. *Thinking Skills and Creativity Journal*, 2023, vol. 6, no. 1, pp. 52–58. doi: 10.23887/tscj.v6i1.62708

Andrews, J., & Higson, H. (2008). Graduate employability: 'Soft skills' versus 'hard' business knowledge: A European study. *Higher Education in Europe*, 2004, vol. 33, issue 4, pp. 411–422. doi: 10.1080/03797720802522627

- Ashford, E. (2019). Employers stress need for soft skills. Available at: <https://www.ccdaily.com/2019/01/employers-stressneed-soft-skills/> (Accessed 02 March 2026).
- Bodnarchuk, V. V. (2025). *Formuvannia sotsialnykh ta profesiino vazhlyvykh yakosteï maibutnikh fakhivtsiv tsyvilnoho zakhystu u studii aktorskoï maïsternosti*. Diss. dokt. filosofii [Formation of social and professionally important qualities of future civil protection specialists in the acting studio. Doct. of philos. diss.]. Lviv, 291 p. (In Ukrainian).
- Boyce, A., Reingold, H., & Testa, K. (2020). *Soft skills activities: Fostering necessary skills for college and career success*. Vero Beach, FL, Athena Scholastic Publ., 30 p.
- Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), "Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032", available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (Accessed 31 March 2026).
- Cimatti, B. Definition, development, assessment of soft skills and their role for the quality of organizations and enterprises. *International Journal for Quality Research*, 2016, vol. 10, no. 1, pp. 97–130. doi: 10.18421/IJQR10.01-05
- Cinque, M., & Kippels, S. (2023). *Soft skills in education: The role of the curriculum, teachers, and assessments*. Sharjah, United Arab Emirates, Regional Center for Educational Planning Publ., 42 p. Available at: https://rcepunesco.ae/cms/Studies/05_Soft_Skills_in_Education_RP_EN.pdf (Accessed 09 March 2026).
- Deepa, S., & Seth, M. Do soft skills matter? Implications for educators based on recruiters' perspectives. *IUP Journal of Soft Skills*, 2013, vol. 7, no. 1, pp. 7–20.
- Deming, D. (2017). The value of soft skills in the labor market. *NBER Reporter*, 2017, no. 4, pp. 7–11.
- Green, G. (2015). *Leadership and soft skills for students*. Ohio, USA, Dog Ear Publ., 164 p.
- Green-Weir, R., Anderson, D., & Carpenter, R. Impact of instructional practices on soft-skill competencies. *Research in Higher Education Journal*, 2021, vol. 40, pp. 1–20. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1296471.pdf> (Accessed 09 March 2026).
- Havryshchuk, M. M., Rudyshyn, S. D., Osokina, Yu. S. (2024). Assessment of soft skills development in future officers of the national guard of Ukraine. *Innovative Pedagogy*, issue 78, part 1, pp. 35–41. doi: 10.32782/2663-6085/2024/78.1.6 (In Ukrainian).
- Hurrell, S. A. (2015). Rethinking the soft skills deficit blame game. *Human Relations*, vol. 69, issue 3, pp. 605–628. doi: 10.1177/0018726715591636
- Jimoh, J. B., & Aziz, A. B. A. A systematic review on soft skills development among graduates. *European Journal of Social Sciences*, 2020, vol. 6, no. 1, pp. 43–58. doi: 10.37134/ejoss.vol6.1.6.2020
- Kovalchuk, V. (2023). *Rozvytok hnuchkykh navychok pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh suspilnykh transformatsii* [Development of soft skills of pedagogical workers in the conditions of social transformations]. *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Teoriia i praktyka profesiinoho stanovlennia fakhivtsia v innovatsiinomu osvithnomu seredovyshchi"* [Proc. Int. Scien. and Pract. Conf. "Theory and practice of the expert's professional formation in the innovative sociocultural area"]. Dnipro, Alfred Nobel University Publ., pp. 43–63. (In Ukrainian).
- Nazmiiev, A. O. (2023). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv zakladiv vyshchoi osvity u protsesi diialnosti orhaniv studentskoho samovriaduvannia*. Diss. dokt. filosofii [Formation of social competence of students of higher education institutions in the process of activity of student self-government bodies. Doct. of philos. diss.]. Poltava, 279 p. (In Ukrainian).
- OpenAI (2026). Conceptual model of soft skills formation in future specialists in the context of digitalization of Education. *ChatGPT*. Available at: <https://chat.openai.com/>
- Pham, A. T. V., Dao, H. T. T. (2020). The importance of soft skills for university students in the 21st century. *ICAAI '20: Proceedings of the 4th International Conference on Advances in Artificial Intelligence*, pp. 97–102. doi: 10.1145/3441417.3441430
- Pomyliuko, V. Yu. (2020). *Psykhohohiia rozvytku kliuchovykh kompetentnostei u doroslomu vitsi*. Diss. dokt. psykhol. nauk [Psychology of the development of key competencies in adulthood. Doct. psychol. sci. diss.]. Kyiv, 541 p. (In Ukrainian).
- Synytsia, A. (2023). *Soft skills: sutnist poniattia, struktura, vydy ta yikh mistse v osvithnomu protsesi* [Soft skills: the essence of the concept, structure, types and their place in the educational process]. *Current scientific opinions on the development of current education: Abstracts of*

XXIV International Scientific and Practical Conference. Milan, Italy, European Conference Publ., pp. 189–192. (In Ukrainian).

The Verkhovna Rada of Ukraine (2024). The Law of Ukraine “On Higher Education”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Accessed 09 March 2026).

Villegas, C. A systematic review of research on soft skills for employability. *Advanced Education*, 2024, vol. 12, issue 25, pp. 200–212. doi: 10.20535/2410-8286.314064

Wordu, J. A., & Nnadijeze, G. C. Vocational education and digital literacy: Panacea for sustainable development. *Journal of Education in Developing Areas*, 2023, vol. 31, no. 2, pp. 141–153.

Wordu, J. A., & John, I. Soft skills development in higher education: a pathway to graduate employability. *World Journal of Innovation and Modern Technology*, 2024, vol. 8, no. 4, pp. 129–139. doi: 10.56201/wjimt.v8.no4.2024.pg129.139

THE FORMATION OF SOFT SKILLS IN FUTURE SOCIAL WORK SPECIALISTS UNDER THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF EDUCATION: FROM IMITATION TO PEDAGOGICALLY MEANINGFUL PRACTICE

Nataliia Volkova, Doctor of Sciences in Pedagogy, Full Professor, Head of the Department of Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine.

E-mail: npvolkova@duan.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-1258-7251>

Olha Lebid, Doctor of Sciences in Pedagogy, Full Professor, Professor of the Department of Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine.

E-mail: lebed.o@duan.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6861-105X>

DOI: <https://doi.org/10.32342/3041-2196-2026-1-31-5>

Keywords: *soft skills, flexible skills, professional training, future social specialists, digitalization of education, educational environment, competency-based approach, pedagogical modelling, reflection, collaborative learning*

This article examines the issue of developing soft skills among future social workers in the context of the digitalization of education, a topic that has become particularly relevant given the current social instability, martial law, and the transformation of the modern educational environment.

The aim of the article is to provide a theoretical justification for the problem of developing soft skills in future social workers in the context of the digitalization of education and to develop a conceptual model of this process, taking into account the risks of its being merely declarative and imitative.

To achieve this goal, the following **objectives** have been identified: to analyse international and Ukrainian academic approaches to the interpretation of soft skills; to clarify the nature and structure of soft skills in the context of professional training for social workers; to characterize the impact of the digitalization of education on the process of developing soft skills; to identify the risks of superficiality and formalization in the development of soft skills within a digital educational environment; and to substantiate a conceptual model for developing soft skills in future professionals in the context of the digitalization of education.

The study employed a range of theoretical **methods**: analysis of the scientific literature – to clarify the essence of the concept of soft skills and identify the main approaches to their development; comparison and generalization – to contrast international and Ukrainian scholarly perspectives on the development of soft skills in higher education; systematization – to identify the key components of soft skills in future social science professionals; theoretical modelling – to develop a conceptual model for the development of soft skills in the context of the digitalization of education; and interpretation – to substantiate the pedagogical opportunities and risks of the digital educational environment in the development of soft skills.

It has been argued that the digitalization of education creates both new opportunities for developing flexible skills through interactive platforms, collaborative tools, and blended learning, and risks of formalizing interpersonal interaction, reducing the emotional component of communication, and leading to the superficial development of soft skills. A contradiction has been identified between the innovative rhetoric of the digitalization of education and actual pedagogical practices, within which soft skills often remain merely declared learning outcomes without adequate pedagogical support. Particular attention is paid to the fact that the effective formation of soft skills requires not only the implementation of digital

technologies, but also the reconsideration of the pedagogical logic of the educational process focused on activity, collaboration, reflection, and the personal engagement of students. It is emphasized that the development of soft skills in future social specialists should be carried out systematically and integrated into all components of professional training.

Conclusions. *As a result of the study, a conceptual model for the formation of soft skills in future social specialists was proposed, based on the interaction of target-content, procedural-activity, and reflexive-evaluative levels. It has been determined that the effective formation of soft skills is possible provided there is a transition from technologically oriented to pedagogically meaningful design of the educational process, centred on students' activity, interaction, and reflection. The article outlines the possibilities for the practical implementation of the proposed model within the higher education system, particularly in the design of educational programs, the use of active and interactive teaching methods, case studies, simulation practices, and digital collaboration tools.*

Дата надходження до редакції / Submitted: 25.01.26

Дата прийняття до публікації / Accepted: 21.04.26

Дата публікації / Published: 15.06.26